

**FREDESBORG
KOMMUNE**

Læsning og skrivning i 7. - 9. klasse

Center for Skoler og Dagtilbud

Kære forælder

Udvikling af gode læse- og skrivefærdigheder er en livslang proces.

Derfor får dit barn stadig læse- og skriveundervisning, så dit barn bliver bedre til at skrive, læse og forstå mange forskellige slags tekster.

For med gode læse- og skrivefærdigheder har dit barn bl.a. mulighed for

- at udvikle sig personligt og kulturelt:
ved at læse om andres liv samt om emner og problemstillinger, der giver mulighed for personlig stillingtagen
- at udvikle sig fagligt:
ved at skrive og læse for at tilegne sig viden

og sidst, men ikke mindst –

- at kunne gennemføre den ungdomsuddannelse, som står højest på ønskelisten

Men dit barns læse- og skrivefærdigheder udvikles bedst, hvis du stadig støtter dit barn i at skrive og læse derhjemme hver dag.

Med denne folder vil vi gerne give dig en vejledning til, hvordan du fortsat kan støtte dit barns læse- og skriveudvikling.

FAKTA

Læse- og skriveudvikling

De fleste elever i 7. – 9. kl. kan læse aldersvarende tekster sikkert og hurtigt. Det er dog stadig vigtigt, at de læser hver dag, for kun ved at læse kan læsefærdigheder holdes ved lige og udvikles.

Undervisningen i 7. – 9. kl. har fokus på forskellige strategier til at skrive og forstå mange slags tekster i alle fag i skolen.

Eleverne skal fortsat arbejde med at opstille et formål med at læse en tekst og tilpasse deres måde at læse teksten på efter læseformålet og teksttypen.

I 7. – 9. kl. har de fleste elever opnået en stave- og skrivefærdighed, der gør dem i stand til at skrive forståeligt, med god opbygning i deres tekster og med næsten helt korrekt stavning. De kan også bruge skriften som støtte for deres tænkning.

Dog er læse- og skrive-/staveudviklingen en proces med glidende overgange, og eleverne vil derfor ikke være nået lige langt i deres læse- og skriveudvikling.

Nogle børn vil stadig have brug for undervisning, der har fokus på strategier til at læse sikkert, eller for undervisning i staveregler osv.

Det er vigtigt, at dit barn får undervisning på det niveau, som han/hun er kommet til i sin skriftsproglige udvikling.

Sådan kan du støtte

Dit barns stave- og skrivefærdigheder

For at støtte dit barns stave- og skriveudvikling kan du gøre følgende:

- ved at opmuntre dit barn til at bruge skriften som støtte for tænkning, fx ved at skrive sine tanker og notater før/under/efter læsning af en tekst.
- ved at opmuntre dit barn til at skrive, fx mail, dagbog, breve, notater, huskesedler m.m. på papir, computer eller ipad (gerne med stavekontrol).
- ved at støtte dit barn i at fokusere på ordets opbygning, når dit barn beder om hjælp til at stave et ord.
- ved at opfordre dit barn til at slå ord op i ordbogen, evt. en elektronisk ordbog – både for at se ordets stavemåde og betydning. En anden mulighed er også at søge forklaring på ord på internettet.
- ved at lege med ord
 - "Scrabble" er et godt spil for hele familien.
 - "Ordgeni" er et andet udviklende stavespil for voksne og store børn

- motiverende app med ordspil og krydsord

FAKTA

Skolen er ikke færdig med at undervise dit barn i læsning – tværtimod!

Gode læse- og skrivefærdigheder bliver stadig vigtigere for dit barn.

I 7. – 9. kl. arbejdes der i skolen på at udvikle dit barns læse- og skrivefærdigheder.

Men du er stadig en vigtig medspiller!

Dit barns læseoplevelser og læsetræning

Det er vigtigt, at dit barn bevarer sin lyst til at læse for at få gode læseoplevelser.

Det er samtidigt vigtigt, at dit barn læser hurtigt og sikkert. Hvis man læser meget langsomt, kan det være svært at få fat på sammenhængen i en tekst.

Sådan kan du støtte dit barn:

- ved at vise, at det er vigtigt for dig selv at kunne læse og skrive.
- ved at vise interesse for det, dit barn læser.
- ved at opmuntre dit barn til at læse af egen lyst hver dag. Også blade og aviser

samt læsning af hjemmesider kan være god læsetræning.

- ved at opfordre dit barn til at gå på biblioteket. Forærgerne dit barn bøger.

Dit barns læseoplevelser – på trods af store læsevanskeligheder

Hvis dit barn har svært ved at læse – er det vigtigt, at han/hun alligevel får mulighed for at få mange læseoplevelser ved at lytte til bøger.

I har mulighed for at:

- låne elektroniske bøger på ebib.dk. og få dem læst op på ipad/iphone/computer. De fleste nye bøger kan også købes på cd-rom.
- hvis dit barn ikke kan læse aldersvarende bøger, kan der være mulighed for at blive tilmeldt "NOTA" - Nationalbiblioteket for mennesker med læsevanskeligheder - hvor man gratis kan få adgang til at låne/streamede lydbøger på dansk og engelsk. Spørg skolens læsevejleder herom og læs evt. mere på www.nota.nu
- downloade et gratis oplæsningsprogram til computeren på www.adgangforalle.dk
- bede skolen om et stave- og oplæsningsprogram til

computer/ipad.

FAKTA

Læseforståelse er at sammenholde informationer i teksten med det, man ved og forstår i forvejen.

Læseforståelse er derfor en aktiv og medskabende proces, som betyder, at vi kan forstå tekster forskelligt.

Vores læseforståelse afhænger således af vores viden og erfaringer, samt hvordan vi kan bringe disse i spil, når vi læser.

At læse for at lære

Dit barn skal i stigende grad bruge læsning til at få viden.

Når dit barn læser for at lære, er det vigtigt, at dit barn kan bringe sine egen forhåndsviden om tekstens emne i spil, før og under læsningen.

Sådan kan du støtte dit barn i at læse for at lære:

- Tal ofte med dit barn om forskellige faglige emner. Sådan styrker du dit barns forudsætninger for at læse og forstå fagtekster.
- Vis interesse for det emne, dit barn skal læse om.
- Spørg dit barn om, hvad han/hun ved om tekstens emne i forvejen. Dette kan evt. skrives i kort form.
- Spørg om, hvad dit barn gerne vil have at vide i teksten. Opfordr dit barn til at skrive spørgsmål til teksten, inden han/hun læser den.
- Spørg dit barn, når han/hun har læst teksten, om han/hun fik svar på sine spørgsmål.
- Tal om de oplysninger, som man kan få i de grafer, tabeller m.m., som kan være i fagteksten.
- Opfordr dit barn til at skrive sin nye viden ned i kort form – fx i et skema, en tidslinie osv.
- Tal sammen om, hvordan dit barn lærer bedst. Husk at rose!
- Hav en fremmedordbog liggende (evt. elektronisk), som dit barn kan slå ukendte ord op i

- Men opfordr også dit barn til at gætte på betydningen af ukendte ord ud fra den sammenhæng, de står i.

At læse for at lære – på trods af store læsevanskeligheder

Hvis dit barn læser meget langsomt og usikkert, kan det være svært at forstå det læste.

Måske er dit barn også ved at miste troen på, at han/hun kan lære noget ved at læse.

Men dit barns eventuelle læsevanskeligheder må aldrig hindre dit barn i at tilegne sig viden!

Dit barn kan tilegne sig viden ved at lyttelæse.

FAKTA

Hvis dit barn har svært ved at læse, kan dit barn lyttelæse.

At lyttelæse betyder, at man lytter til en oplæsning af teksten, dvs. at man "læser med ørerne" i stedet for "med øjnene".

At lyttelæse er lige så godt som at læse med øjnene, når det gælder om at læse for at tilegne sig viden.

På denne måde kan elever med læsevanskeligheder alligevel læse sig til viden og følge godt med i skolen.

Tekster til lyttelæsning kan fås på flere måder:

- Dit barn kan få digitale undervisningsmaterialer.
- Dit barn kan lyttelæse teksten på ipad/computer.
- Du kan læse lektien op for dit barn og tale om den.

Når dit barn hører teksten læst op - dvs. "lyttelæser" - kan du stadigvæk godt støtte dit barn i at læse for at lære som beskrevet i afsnittet "At læse for at lære".

Det er ofte en god hjælp for elever med store læse- og stavevanskeligheder at få overblik over deres viden vha. illustrationer, fx ved at lave skemaer, grafer, tegninger, mindmap osv.

Hvis dit barn har ordblindevanskeligheder, findes der mange nyttige informationer på denne hjemmeside www.hto.nu . Her kan I få oplysninger om de muligheder, som ordblinde tilbydes efter folkeskolen.

Apps til elever i store skrive- og læsevanskeligheder

Der findes mange gode apps til både ipad og iphone til elever i skrive- og læsevanskeligheder, og der udvikles stadigt flere.

Følgende apps kan være anvendelige for elever i skrive- og læsevanskeligheder:

- Prizmo (til at skanne tekst og få den læst op)
- Dragon Dictation (til at indtale en tekst)
- IntoWords (både dansk og engelsk skrivestøtte med ordforslag og oplæsning)
- vBookzPDF (oplæsning af pdf-filer; dansk sprogpakke skal tilkøbes)
- GoodReader (giver mulighed for at skrive og tilføje noter til alle filtyper)
- Pages (til tekstskrivning)
- Keynote (til flotte præsentationer)
- Evernote (til at skrive/indtale noter, gemme tekster; kan bruges til pc, ipad og iphone og synkroniseres mellem enhederne)
- MindNode (til at brainstorme og skabe overblik over viden)

Men udviklingen af apps går stærkt, så som forældre kan du spørge dit barns lærer til råds om gode apps til lige netop dit barn.

Se også videovejledning til oplæsning af tekst og skrivning/læsning af sms på forskellige typer mobiltelefoner på www.mobillaesning.dk

Udarbejdet juni 2009, revideret juni 2012 og august 2013 af læsekonsulent
Marianne Aaen Thorsen
Pædagogisk Psykologisk Rådgivning

Fotografer:
Annemette Bitsch Herdel
Marianne Aaen Thorsen

NOTATER:

Kontakt

Spørgsmål kan stilles til
Pædagogisk Psykologisk Rådgivning
Center for Skoler og Dagtilbud

Fredensborg Kommune
Egevangen 3 B
DK-2980 Kokkedal
Tlf. 7256 5000
fredensborg@fredensborg.dk

